

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN TO'QIMACHILIK SANOATI INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

Namangan to'qimachilik sanoati
instituti rektori
 Q.M. Xoliqov
2024- yil "___" _____

**KOSTYUM DIZAYNI
FANINING O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	200 000	San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	210 000	San'at
Ta'lim yo'nalishi:	60210400	Dizayn (<i>kostyum</i>)

Namangan – 2024

Fan/modul kodi KD1826		O'quv yili 2024-2025	Semestr 7-8	Kreditlar 10	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Xaftadagi dars soati 6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Kostyum dizayni	150		150	300
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - kiyim modellarini yaratishda kompozitsiya va loyihalashning nazariy va amaliy asoslari va qonuniyatlarini o'rganish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, talabalarga kostyum dizaynining nazariy asoslari, ijodiy konsepsiyasi, ekologik orientatsiyasini tushuntirish, dizaynda uslub va uslublash haqida bilim berish, modaning funksiyalari va rivojlanish qonuniyatlarini o'rgatish, kostyum dizaynini ijodiy manbalar va evristik usullari bilan tanishtirish, kostyumni loyihalash usullari bilan tanishtirishdir. I. Asosiy nazariy qism(ma'ruza mashg'ulotlari) II.1 Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. "Kostyum dizayni" fanining mazmuni, predmeti va metodi Fanning mazmuni. Dizaynning murakkab ijodiy ishi uchun eskiz chizish, turli g'oyalarni qog'ozda (ixtiyoriy kerak bo'lgan formatda) aks ettira bilish, kiyim eskizi, maketi, namunasi, loyihasini tayyorlash jarayonida ahamiyati juda katta. 2-mavzu.Kostyum dizaynining mohiyati, uning maqsadi va vazifalari. "Kostyum dizayni" fanining asosiy strukturasini quyidagilar tashkil etadi: dizaynning nazariy asoslari; dizaynda uslub va uslublash; moda funksiyalari va rivojlanish qonuniyatlari; dizaynning ijodiy asoslari, manbalari va inetodlari; dizaynning ekologik orientatsiyasi va ijodiy konsepsiyasi; kostyumda ijodiy asoslari, ijodiy manbalari, evristik usullari; kostyumni badiiy loyihalash asoslari va usullari, shaxsiy buyurtma va ommaviy zamonaviy kostyumni ishlab chiqish tahlili. 3-mavzu. Kostyum dizaynining tarixi.** Kostyum dizaynining tarixi. Dizayn va san'at orasidagi farqi. Texnikaviy inqilobni san'atga ta'siri. Dizayn asoschilari. Zamonaviy dizayn muammolari.				

4-mavzu. Dizaynning nazariy asoslari.

Dizayn-ijodiy faoliyati turi. Dizayn turlari. Dizaynning asosiy omillari. Kostyum dizayni. Kostyum dizaynining asosiy funksiyalari.

5-mavzu. Moda funksiyasi va rivojlanish qonuniyatlari.

Istiqbollı moda yo‘nalishining funksiyalari va rivojlanish qonuniyatlari. Modani prognozlash. Modaning psixologiya nazariyasi. Moda-ommabop muomala shakli. Moda reklama shakli. Moda namoyishi.

6-mavzu. Dizaynning ekologik orientatsiyasi.

Dizaynda ekologik yo‘nalishlar. Iste‘molni ekologizatsiyalash. Ishlab chiqarishni ekologizatsiyalash. Ekologik targ‘ibot. Inson ekologiyasi va dizayni. Gumanizatsiyalash. Madaniyat va dizayn ekologiyasi.

7-mavzu. Kostyum dizaynining ijodiy-nazariy asoslari.

Dizaynda ijodiy asoslar. Dizaynda badiiy ijod bosqichlari.

8-mavzu. Dizaynda ijodiy metodlar.

Kostyum dizaynda ijodiy usullar. Evristika. Assotsiatsiya usuli. Bionika usuli. Karikatura usuli. Boshqalarni fikrini aniqlash. Neologiya usuli. Dekompozitsiya usuli. Yordamchi vazifa usuli. Kamchiliklar ro‘yxati. Antropotexnika usuli. Empatiya usuli.

9- mavzu. Kostyumni badiiy Loyihalash metodlari.

Muhitni loyihalash tamoyillari. XXI asrda kostyum dizaynida echilishga lozim masalalar. Loyihalaganayotgan masalani echish dizaynemi ijodiy jarayonda rejasi. Kombinatorika usuli. Joyni o‘zgarish usuli. Transformatsiya usuli. Kinetizm usuli. Razmersiz kiyimni ishlab chiqish usuli. Yaxlit mato bo‘lagidan kiyim ishlab chiqish. Modul uslubi. Inversiya usuli.

10-mavzu. Kostyumni loyihalash badiiy asoslari.

Loyihalashning asosiy bosqichlari. Loyihalashning dastlabki bosqichlarini tahlil etish. Tahlilni sintez etish. Ijodiy konsepsiyani ishlab chiqish. Dizayn-loyihaning asosiy vazifalarini aniqlash. Loyihalash usullari. Loyiha-grafik modellash. Texnikaviy modellash. Kompyuter dizayni. Maketlash.

11-mavzu. Dizaynda ijodiy konsepsiya.

Dizayn konsepsiyasining yo‘llari. Dizaynda XX asr global konsepsiyalari. Postindustrial sivilizatsiya konsepsiyasi. “Yangi dizayn” tushunchasi. “Yangi

shakl" tushunchasi. "Ochiq shakl" tushunchasi. Zamonaviy dizaynda ijodiy konsepsiyalar.

12-mavzu. Buyum muhitini badiiy-siyimo modellashtirish

G'oyadan buyumga. Dizayner fikrlashni o'ziga xosligi. Mazmunini tashkil etishdan shakllantirishga. Loyihalovchini buyumga nisbatan xar xil nuqtai nazarlari. Dizaynda madaniy namuna bilan foydalanish.

13-mavzu. Shakl kostyumini badiiy loyihalash asoslari

Shakl tushunchasining mohiyati. Shakl tarkibi. Shaklni rivojlanish qonuniyatlari. Shaklni bir shaklda rivojlanish qonuniyatlari. Rang va shakl. Klassik shakl. Bazaviy shakl. Modali shakl. Shaklni prognozlash.

14-mavzu. Ko'z aldanish (illyuziya) qonuniyatlari bo'yicha libosni modellashtirish

Odamni ko'rish idrokiga binoan illyuziyani paydo bo'lishi. Kontrast va o'xshash ranglar. Burchaklar orasidagi masofani idrok etish. Rang illyuziyasi.

15-mavzu. Bosh kiyimni loyihalash asoslari.

Bosh kiyim tavsifi. Bosh kiyimni loyihalash asoslari. Bosh kiyimni boshqa kiyimlar bilan o'zaro bog'liqligi. Bosh kiyimni tektonikasini boshning morfologiya alomatlari bilan o'zaro aloqasi. Bosh kiyim turlari.

16-mavzu. Kostyum tizimida aksessuarlarni loyihalash asoslari.

Aksessuarlarga kiradigan buyumlar. Qo'lqopni loyihalash asoslari. Paypoqni loyihalash asoslari. Kolgotkalarni loyihalash asoslari. Belbog'ni loyihalash asoslari. Sumkalarni loyihalash asoslari. Soyabonlarni loyihalash asoslari. Ko'zoynaklarni loyihalash asoslari. Galstuklarni loyihalash asoslari. Yelpig'ichlarni loyihalash asoslari.

17-mavzu. Yagona buyumlar, komplekt, ansambl loyihalash asoslari.

Yagona buyumlarni loyihalash asoslari. Komplektni va ansamblni loyihalash asoslari.

18-mavzu. Kolleksiyaning loyihalash asoslari.

Kolleksiyaning loyihalash asoslari. Sanoatga oid kolleksiyalarni loyihalash asoslari. Perspektiv kolleksiyani loyihalash asoslari. Kolleksiya tarkibi.

19-mavzu. Zamonaviy assortiment tavsifi, rivojlanish tamoyillari va muammolari

Zamonaviy kiyim assortimentining o'ziga xosligi. Kiyim assortimentining rivojlanish tamoyillari. Kiyim assortimentini rivojlanish muammolari va istiqbollari.

*Izox: ** Indian Institute of Technology Delhi (IITD)*

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Turli geometrik shakllardan kombinatorika usulini qo'llab libos shaklini yaratish.
2. Kontseptual modellash.
3. Maket va asosiy materiallarini plastik xossalarini inobatga olgan holda, turli metodlari (modul, dekonstruksiya va h.k) qo'llab, liboslar dizayn – loyihasini bajarish.
4. Libosdagi illyuziya xossalarini (kinematizm) o'rganish va ularga asoslanib, (oq – qora va xromatik rangli) kiyim modellarini yaratish.
5. Tarixiy va milliy kostyumning boy merosini qo'llab, libos modellarini yaratish.
6. Zamonaviy libos modellarini yaratish.
7. Rasmiy uslubdagi libos modellarini yaratish.
8. Ekzotik uslubdagi libos modellarini yaratish.
9. Vintaj uslubdagi libos modellarini yaratish.
10. Prappi uslubdagi libos modellarini yaratish.
11. Elegant uslubdagi libos modellarini yaratish.
12. Matritsa usulida kiyim modellarini yaratish.
13. Ma'lum shior asosida yagona buyum yaratish.
14. Ma'lum shior asosida ansambl buyum yaratish.
15. Ma'lum shior asosida komplekt buyum yaratish.
13. Ko'p funktsiyali buyumlar loyihalash.
14. Kostyum tizimida bosh kiyimni loyihalash.
15. Kostyumdagi dekorativ bezaklar.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanishi maqsadga muvofiq.

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Tarixiy kostyum shakllarini tahlil etish.
2. Zamonaviy modadagi loyihalash usullarini tahlil etish.
3. Zamonaviy moda kostyum shakllarini tahlil etish.
4. Tasviriy san'atda op– art asarlari bilan tanishish.
5. Modul usulida buyum ishlash.
6. Modul usulida tikiladigan buyum eskizlarini yaratish.

	7. Xalq kostyumida chiziq turlari bilan tanishish. 8. Zamonaviy milliy kostyum turlari bilan tanishish. 9. Xalq kostyumida bosh kiyim turlari bilan tanishish. 10. Tarixiy kostyumda sumka turlari bilan tanishish. 11. Tarixiy, xalq va zamonaviy kostyumda boshqa aksessuarlar turlari bilan tanishish. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3.	IV. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • kostyum elementlarini va liboslar to'plamlarini yaratishda kreativ fikrlash va ijod qilish qobiliyatlarini rivojlantirish, sifat, ko'rsatkich, tola, ip, gazlama, trikotaj va noto'qima matolarining sifatini aniqlash standartlari; - funksional, texnik, iqtisodiy jihatdan maqsadga muvofiq, hamda yuksak badiiy-estetik ko'rinishga ega kostyum shakllarini yaratish va dizayn-loyihasini ishlab chiqish <i>tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</i> • yangi modellarni loyihalashda loyiha oldi tadqiqotlarni o'tkazish, o'zbek milliy kostyumlari mintaqaviy belgilarini aniqlash, liboslar to'plamlarini yaratishda kreativ fikrlash va ijod qilish qobiliyatlarini rivojlantirish <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i> • kostyumni tashki ko'rinishi bo'yicha tahmini bichimini chizish, kostyum maketini turli usulda yaratish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)</i>
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • amaliy mashg'ulotlar; • interfaol keys-stadilar; • kichik guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • jamoa bo'lib ishlash; • video materiyallar tayyorlash; • individual ishlash; • master klass; • virtual reallik; • gamifikatsiya; • mobil platforma; • courselab; • java script; • autoplay.

5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar 1. F.Z.Ataxanova. Dizayn- loyihalash. Toshkent-2018, 365-bet. 2. X.X. Komilova. Loyihalash. Toshkent-2017, 188-bet. Qo'shimcha adabiyotlar: 3. Tomoko Nakamichi, Patter Magic-L.: ECIV 1LR-2013. -53 p. 4. Hywee Davies, Fashin Designers Skeatchbooks- L.: Laurence King Publishing Ltd-2010. 100 p. 5. Collage and Texture in painting: step-by-step guide. 2014. 150 p. 7. Саймон Треверс-Спенсер и З.Заман, Справочник дизайнера по формам и стилям одежды-М.: Рипол классик, 2008. 180 ст. 8. Журналы «Style», «Vogue», «Burda Moden», «Индустрия моды», «Текстильная промышленность», «Кожевенно-обувная промышленность», Журнал «Швейная промышленность» Axborot manbaalari 9. https://textile.iitd.ac.in/ 10. https://designyoutrust.com 11. https://designpub.ru 12. https://textiles.ncsu.edu/academics/undergraduate/fashion-design/ 13. https://www.shutterstock.com/
7.	Namangan To'qimachilik sanoat instituti Kengashining 2024-yil 26 avgustida sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ul: M.A.Rizametova – Namangan to'qimachilik sanoati instituti "Dizayn" kafedrası katta o'qituvchisi K.Boymatova – Namangan to'qimachilik sanoati instituti "Dizayn" kafedrası katta o'qituvchisi I.Xakimjanov – Namangan to'qimachilik sanoati instituti "Dizayn" kafedrası kafedrası assistenti.
9.	Taqrizchilar: N.Nabijanov - Namangan to'qimachilik sanoati instituti "Yengil sanoat maxsulotlari texnologiyasi" kafedrası DSi professor. D.Po'latov – Namangan Davlat Universiteti "Tasviriy san'at" kafedrası s.f.n dotsent A.Xamidov-"Nazman" MCHJ rahbari.